SPOLEČNÝ POSTOJ (ES) č. 31/2005

přijatý Radou dne 18. července 2005

s ohledem na přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. …/2005 ze dne … o použití ustanovení Århuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství

(2005/C 264 E/02)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 175 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ([1]),

po konzultaci s Výborem regionů,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy ([2]),

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Cílem právních předpisů Společenství v oblasti životního prostředí je přispívat mimo jiné k udržování, ochraně a zlepšování kvality životního prostředí a k ochraně lidského zdraví.

(2) Šestý akční program Společenství pro životní prostředí ([3]) zdůrazňuje význam poskytování přiměřených informací o životním prostředí a efektivních příležitostí pro účast veřejnosti na rozhodování v oblasti životního prostředí, čímž se zvýší zodpovědnost a průhlednost rozhodování a přispěje se k povědomí veřejnosti o přijímaných opatřeních a k jejich podpoře. Program navíc podporuje, stejně jako jeho předchůdci ([4]), účinnější provádění a uplatňování právních předpisů Společenství v oblasti ochrany životního prostředí, včetně jejich vynucování a podnikání kroků proti jejich porušování.

(3) Dne 25. června 1998 podepsalo Společenství Úmluvu Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (dále jen „Århuská úmluva“). Společenství Århuskou úmluvu schválilo dne 17. února 2005. Ustanovení právních předpisů Společenství by měla být s touto úmluvou v souladu.

(4) Společenství již přijalo soubor právních předpisů, které se vyvíjejí a přispívají k dosažení cílů Århuské úmluvy. Měla by být přijata ustanovení pro použití požadavků úmluvy na orgány a subjekty Společenství.

(5) Je vhodné upravit tři pilíře Århuské úmluvy, tedy přístup k informacím, účast veřejnosti na rozhodování a přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, v rámci jednoho právního předpisu a stanovit společná ustanovení týkající se cílů a definicí. To přispěje k racionalizaci právních předpisů a ke zvýšení průhlednosti prováděcích opatření přijímaných orgány a subjekty Společenství.

(6) Obecnou zásadou je, že práva zaručená třemi pilíři Århuské úmluvy platí bez diskriminace z důvodu státní příslušnosti, národnosti nebo bydliště.

(7) Århuská úmluva široce definuje orgány veřejné správy, přičemž základní zásadou je, že při jakémkoli výkonu veřejné moci by měla existovat práva pro jednotlivce a jejich organizace. Je proto nezbytné, aby orgány a subjekty Společenství, na něž se toto nařízení vztahuje, byly definovány stejně širokým a funkčním způsobem. Podle Århuské úmluvy mohou být orgány a subjekty Společenství vyjmuty z oblasti působnosti úmluvy, pokud jednají v soudní nebo zákonodárné funkci. Nicméně z důvodu zajištění souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise ([5]) by se ustanovení o přístupu k informacím o životním prostředí měla vztahovat na orgány a subjekty Společenství, které jednají v zákonodárné funkci.

([1]) Úř. věst. C 117, 30.4.2004, s. 52.

([2]) Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 31. března 2004 (Úř. věst. C 123 E, 29.4.2004, s. 612), společný postoj Rady ze dne 18. července 2005 a postoj Evropského parlamentu ze dne … (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku).

([3]) Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č.1600/2002/ES ze dne 22. července 2002 o Šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí (Úř. věst. L 242, 10.9.2002, s. 1).

([4]) Čtvrtý akční program Společenství pro životní prostředí (Úř. věst. C 328, 7.12.1987, s. 1), Pátý akční program Společenství pro životní prostředí (Úř. věst. C 138, 17.5.1993, s. 1).

([5]) Úř. věst. L 145, 31.5.2001, s. 43.

(8) Definice informací o životním prostředí v tomto nařízení zahrnuje informace o stavu životního prostředí v jakékoli podobě. Tato definice, která byla sladěna s definicí přijatou pro směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí ([1]), má stejný obsah jako definice uvedená v Århuské úmluvě. Definice „dokumentu" v nařízení (ES) č. 1049/2001 zahrnuje informace o životním prostředí, jak jsou definovány v tomto nařízení.

(9) Je vhodné, aby toto nařízení stanovilo definici „plánů a programů" s ohledem na Århuskou úmluvu, a to souběžně s přístupem sledovaným ve vztahu k závazkům členských států podle stávajícího práva ES. „Plány a programy týkající se životního prostředí" by měly být definovány ve vztahu k jejich příspěvku k dosažení nebo jejich možnému významnému vlivu na dosažení cílů politiky Společenství v oblasti životního prostředí. Šestý akční program Společenství pro životní prostředí stanovil na období deseti let počínaje dnem 22. července 2002 cíle politiky Společenství v oblasti životního prostředí a akce plánované pro dosažení těchto cílů. Na konci tohoto období by měl být přijat následující akční program pro životní prostředí.

(10) S ohledem na skutečnost, že právo životního prostředí se neustále vyvíjí, měla by definice práva životního prostředí odkazovat na cíle politiky Společenství v oblasti životního prostředí, jak jsou stanoveny ve Smlouvě o ES.

(11) Individuálně určené správní akty by měly podléhat možnému vnitřnímu přezkumu v případech, kdy mají právně závazné a vnější účinky. Obdobně by měly být upraveny případy nečinnosti, pokud podle práva životního prostředí existuje závazek přijmout správní akt. Vzhledem k tomu, že akty přijaté orgánem nebo subjektem Společenství jednajícím v soudní nebo zákonodárné funkci mohou být vyjmuty, mělo by totéž platit pro jiné postupy šetření, pokud orgán nebo subjekt Společenství jedná v roli orgánu správního přezkumu podle Smlouvy.

(12) Århuská úmluva vyzývá k umožnění přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí buď na základě žádosti, nebo prostřednictvím aktivního šíření orgány, na něž se úmluva vztahuje. Nařízení (ES) č. 1049/2001 se vztahuje na Evropský parlament, Radu a Komisi, jakož i na agentury a podobné subjekty zřízené právním aktem Společenství. Uvedené nařízení stanoví pro tyto orgány pravidla, která jsou do značné míry v souladu s pravidly stanovenými v Århuské úmluvě. Je nezbytné rozšířit použitelnost nařízení (ES) č. 1049/2001 na všechny ostatní orgány a subjekty Společenství.

(13) Pokud Århuská úmluva obsahuje ustanovení, která nejsou zcela nebo zčásti uvedena rovněž v nařízení (ES) č. 1049/2001, je třeba taková ustanovení vzít v úvahu, zejména pokud jde o sběr a šíření informací o životním prostředí.

(14) Má-li být právo veřejnosti na přístup k informacím o životním prostředí účinné, je nezbytné, aby se jednalo o informace o životním prostředí v dobré kvalitě. Je proto vhodné zavést pravidla, která orgány a subjekty Společenství zavazují k zajištění takové kvality.

(15) Pokud nařízení (ES) č. 1049/2001 stanoví výjimky, měly by se tyto výjimky obdobně použít na žádosti o přístup k informacím o životním prostředí podle tohoto nařízení. Důvody pro odmítnutí přístupu k informacím o životním prostředí by měly být vykládány restriktivním způsobem, s přihlédnutím k veřejnému zájmu, jemuž zveřejnění informací slouží, a k tomu, zda se požadované informace týkají emisí do životního prostředí. Pojem „obchodní zájmy" zahrnuje dohody o ochraně důvěrnosti uzavřené orgány nebo subjekty jednajícími v bankovní funkci.

(16) Podle rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 2119/98/ES ze dne 24. září 1998 o zřízení sítě epidemiologického dozoru a kontroly přenosných nemocí ve Společenství ([2]) již byla s pomocí Komise zřízena síť na úrovni Společenství pro podporu spolupráce a koordinace mezi členskými státy za účelem zlepšení předcházení řadě přenosných nemocí ve Společenství a jejich kontroly. Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 1786/2002/ES ze dne 23. září 2002 ([3]) byl přijat akční program Společenství v oblasti veřejného zdraví, který doplňuje vnitrostátní politiky. Zlepšení informovanosti a prohloubení znalostí za účelem rozvoje veřejného zdraví a zvýšení schopnosti rychle a koordinovaně reagovat v případě ohrožení zdraví, což jsou základní prvky uvedeného programu, představují cíle, které jsou plně v souladu s požadavky Århuské úmluvy. Toto nařízení by se proto mělo použít bez dotčení rozhodnutí č. 2119/98/ES a č. 1786/2002/ES.

([1]) Úř. věst. L 41, 14.2.2003, s. 26.

([2]) Úř. věst. L 268, 3.10.1998, s. 1. Rozhodnutí naposledy pozměněné nařízením (ES) č. 1882/2003 (Úř. věst. L 284, 31.10.2003, s. 1).

([3]) Úř. věst. L 271, 9.10.2002, s. 1. Rozhodnutí naposledy pozměněné rozhodnutím č. 786/2004/ES (Úř. věst. L 138, 30.4.2004, s. 7).

(17) Århuská úmluva požaduje, aby strany přijaly opatření pro účast veřejnosti při přípravě plánů a programů týkajících se životního prostředí. Taková opatření mají zahrnovat přiměřené časové rámce pro informování veřejnosti o daném rozhodování o životním prostředí. Má-li být účast veřejnosti účinná, měla by se uskutečnit v raném stadiu, kdy jsou možnosti volby ještě otevřeny. Orgány a subjekty Společenství by měly při stanovení opatření pro účast veřejnosti vymezit veřejnost, která se může účastnit.

(18) Ustanovení čl. 9 odst. 3 Århuské úmluvy umožňuje přístup k soudním nebo jiným přezkumným řízením za účelem napadení jednání nebo nečinnosti soukromých osob nebo orgánů veřejné správy, jež jsou v rozporu s ustanoveními práva týkajícího se životního prostředí. Ustanovení o přístupu k právní ochraně by měla být slučitelná se Smlouvou. V této souvislosti je vhodné, aby se toto nařízení vztahovalo pouze na jednání a nečinnost orgánů veřejné správy.

(19) V zájmu zajištění přiměřených a účinných opravných prostředků, včetně postupů před Soudním dvorem Evropských společenství podle příslušných ustanovení Smlouvy o ES, je vhodné, aby orgán nebo subjekt Společenství, který vydal akt, jenž má být napaden, nebo který v případě údajné nečinnosti opomenul jednat, měl příležitost znovu posoudit své předchozí rozhodnutí nebo jednat v případě nečinnosti.

(20) Nevládní organizace působící v oblasti ochrany životního prostředí, které splňují určitá kritéria určená zejména pro zajištění toho, že tyto organizace jsou nezávislými organizacemi, jejichž základním cílem je podpora ochrany životního prostředí, by měly být oprávněny požadovat vnitřní přezkum na úrovni Společenství v případě přijatých aktů nebo nečinnosti v rámci práva životního prostředí ze strany orgánů nebo subjektů Společenství, za účelem jejich nového posouzení danými orgány nebo subjekty.

(21) Pokud byly předcházející žádosti o vnitřní přezkum neúspěšné, měla by mít dotyčná nevládní organizace možnost podat žalobu k Soudnímu dvoru v souladu s příslušnými ustanoveními Smlouvy.

(22) Toto nařízení ctí základní práva a dodržuje zásady uznávané v článku 6 Smlouvy o Evropské unii a vyjádřené v Listině základních práv Evropské unie, zejména v jejím článku 37,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

HLAVA I

OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Cíl

1. Cílem tohoto nařízení je přispět k provádění závazků vyplývajících z Úmluvy EHK OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (dále jen „Århuská úmluva“) stanovením pravidel pro použití ustanovení úmluvy na orgány a subjekty Společenství, a to zejména

a) zaručením práva přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí, které orgány nebo subjekty Společenství obdrží nebo vytvoří a které mají v držení, a stanovením základních podmínek a praktických opatření pro jeho výkon;

b) zajištěním toho, že informace o životním prostředí jsou postupně zpřístupňovány veřejnosti a veřejně šířeny s cílem zajistit co nejširší systematickou dostupnost a šíření. Za tímto účelem se podporuje zejména používání dostupné počítačové telekomunikační nebo elektronické technologie;

c) umožněním účasti veřejnosti na plánech a programech týkajících se životního prostředí;

d) zaručením přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na úrovni Společenství za podmínek stanovených tímto nařízením.

2. Při uplatňování ustanovení tohoto nařízení se orgány a subjekty Společenství snaží napomáhat veřejnosti a poskytovat jí poradenství ohledně přístupu k informacím, účasti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí.

Článek 2

Definice

1. Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

a) „žadatelem“ každá fyzická nebo právnická osoba požadující informace o životním prostředí;

b) „veřejností“ jedna nebo více fyzických nebo právnických osob a sdružení, organizace nebo skupiny těchto osob;

c) „orgánem nebo subjektem Společenství“ každý veřejný orgán, instituce, úřad nebo agentura zřízená Smlouvou nebo na jejím základě s výjimkou případů, kdy jedná v soudní nebo zákonodárné funkci. Ustanovení hlavy II se však vztahují na orgány nebo subjekty Společenství, které jednají v zákonodárné funkci;

d) „informacemi o životním prostředí“ informace v písemné, obrazové, zvukové, elektronické nebo jiné formě o:

i) stavu složek životního prostředí, jako jsou ovzduší a atmosféra, voda, půda, území, krajina a přírodní stanoviště zahrnující mokřady, pobřežní a mořské oblasti, biologická rozmanitost a její součásti, včetně geneticky modifikovaných organismů, a o vzájemném působení těchto složek,

ii) faktorech, jako jsou látky, energie, hluk, záření nebo odpad, včetně radioaktivního odpadu, emise, vypouštění a jiné úniky do životního prostředí, které ovlivňují nebo mohou ovlivnit složky životního prostředí uvedené v bodě i),

iii) opatřeních (včetně správních opatření), jako jsou politiky, právní předpisy, plány, programy, dohody o životním prostředí, a o činnostech, které ovlivňují nebo mohou ovlivnit složky a faktory uvedené v bodech i) a ii), jakož i o opatřeních nebo činnostech určených k ochraně těchto složek;

iv) zprávách o provádění právních předpisů o životním prostředí,

v) analýzách nákladů a přínosů a jiných ekonomických analýzách a předpokladech použitých v rámci opatření a činností uvedených v bodě iii) a

vi) stavu lidského zdraví a bezpečnosti, včetně případné kontaminace potravinového řetězce, podmínkách lidského života, kulturních lokalitách a stavebních objektech, pokud jsou nebo mohou být ovlivněny stavem složek životního prostředí uvedených v bodu i) nebo prostřednictvím těchto složek kterýmkoli aspektem uvedeným v bodech ii) a iii);

e) „plány a programy týkajícími se životního prostředí“ plány a programy, které

i) podléhají přípravě a případně přijetí orgánem nebo subjektem Společenství,

ii) jsou vyžadovány na základě právních nebo správních předpisů a

iii) přispívají k dosažení nebo mohou mít významný účinek na dosažení cílů politiky Společenství v oblasti životního prostředí stanovených například v Šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí nebo v následných obecných akčních programech pro životní prostředí.

Obecné akční programy pro životní prostředí se rovněž považují za plány a programy týkající se životního prostředí.

Tato definice nezahrnuje finanční, bankovní nebo rozpočtové plány a programy, zejména ty, které stanoví způsoby financování konkrétních projektů nebo činností nebo které souvisejí s návrhy ročních rozpočtů, interní programy práce orgánu nebo subjektu Společenství nebo nouzové plány a programy určené výlučně k civilní ochraně;

f) „právem životního prostředí“ právní předpisy Společenství, které bez ohledu na svůj právní základ přispívají ke sledování cílů politiky Společenství v oblasti životního prostředí uvedených ve Smlouvě: udržování, ochraně a zlepšování kvality životního prostředí, ochraně lidského zdraví, obezřetnému a racionálnímu využívání přírodních zdrojů a podpoře opatření na mezinárodní úrovni, čelících regionálním a celosvětovým problémům životního prostředí;

g) „správním aktem“ jakékoliv individuálně určené opatření podle práva životního prostředí, které bylo přijato orgánem nebo subjektem Společenství a má právně závazné vnější účinky;

h) „nečinností“ jakékoliv nepřijetí správního aktu vymezeného pod písmenem g) orgánem nebo subjektem Společenství.

2. Správní akty a nečinnosti nezahrnují přijatá opatření nebo nečinnost orgánu nebo subjektu Společenství ve funkci orgánu správního přezkumu, například podle:

a) článků 81, 82, 86 a 87 Smlouvy (pravidla hospodářské soutěže);

b) článků 226 a 228 Smlouvy (řízení pro nesplnění povinnosti);

c) článku 195 Smlouvy (šetření prováděná veřejným ochráncem práv);

d) článku 280 Smlouvy (šetření prováděná OLAFem).

HLAVA II

PŘÍSTUP K INFORMACÍM O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

Článek 3

Použití nařízení (ES) č. 1049/2001

Nařízení (ES) č. 1049/2001 se použije na každou žádost žadatele o přístup k informacím o životním prostředí, které mají v držení orgány a subjekty Společenství, bez diskriminace na základě státní příslušnosti, národnosti nebo bydliště a v případě právnické osoby bez diskriminace na základě místa, kde má své sídlo nebo skutečné ústředí svých činností.

Pro účely tohoto nařízení se výrazem „orgán" v nařízení (ES) č. 1049/2001 rozumí „orgán nebo subjekt Společenství".

Článek 4

Shromažďování a šíření informací o životním prostředí

1. Orgány a subjekty Společenství zpracovávají informace o životním prostředí, které jsou významné pro jejich činnosti a které mají v držení, za účelem jejich aktivního a systematického veřejného šíření, zejména prostřednictvím počítačové telekomunikační nebo elektronické technologie v souladu s čl. 11 odst. 1 a 2 a článkem 12 nařízení (ES) č. 1049/2001. Postupně zpřístupňují tyto informace o životním prostředí v elektronických databázích, ke kterým má veřejnost snadný přístup přes veřejné telekomunikační sítě. Za tímto účelem umístí informace o životním prostředí, které mají v držení, do databází a vybaví tyto databáze vyhledávacími nástroji a jinými formami programového vybavení určeného pro pomoc veřejnosti při hledání požadovaných informací.

Informace zpřístupněné prostřednictvím počítačové telekomunikační nebo elektronické technologie nemusí zahrnovat informace shromážděné před vstupem tohoto nařízení v platnost, pokud již nejsou k dispozici v elektronické formě.

Orgány a subjekty Společenství vynaloží veškeré přiměřené úsilí, aby informace o životním prostředí ve svém držení udržovaly ve formách nebo formátech, které jsou snadno reprodukovatelné a přístupné prostředky počítačové telekomunikace nebo jinými elektronickými prostředky.

2. Informace o životním prostředí určené ke zpřístupnění a šíření se v případě potřeby aktualizují. Kromě dokumentů uvedených v čl. 12 odst. 2 a 3 a v čl. 13 odst. 1 a 2 nařízení (ES) č. 1049/2001 zahrnují databáze nebo rejstříky tyto dokumenty:

a) texty mezinárodních smluv, úmluv a dohod, právních předpisů Společenství týkajících se životního prostředí nebo s ním souvisejících a politik, plánů a programů týkajících se životního prostředí;

b) zprávy o pokroku při provádění bodů uvedených v písmeni a), pokud je orgány nebo subjekty Společenství vypracovaly nebo je mají v držení v elektronické podobě;

c) zprávy o stavu životního prostředí podle odstavce 4;

d) údaje nebo souhrny údajů odvozené z monitorování činností, které ovlivňují nebo mohou ovlivnit životní prostředí;

e) povolení s významným dopadem na životní prostředí a dohody o životním prostředí nebo odkaz na místo, kde je možné takové informace vyžádat nebo kde k nim lze získat přístup;

f) studie o hodnocení vlivu na životní prostředí a posouzení rizik týkajících se složek životního prostředí nebo odkaz na místo, kde je možné takové informace vyžádat nebo kde k nim lze získat přístup.

3. Ve vhodných případech mohou orgány a subjekty Společenství splnit požadavky odstavců 1 a 2 vytvořením odkazů na internetové stránky, kde lze dané informace nalézt.

4. Komise zajistí, aby v pravidelných intervalech nepřesahujících čtyři roky byla zveřejňována a šířena zpráva o stavu životního prostředí, včetně informací o kvalitě životního prostředí a jeho zatížení.

Článek 5

Kvalita informací o životním prostředí

1. Orgány a subjekty Společenství zajistí v rámci svých možností, aby jimi sestavované informace byly aktuální, přesné a srovnatelné.

2. Orgány a subjekty Společenství informují na žádost žadatele o místech, kde lze získat informace o postupech měření, jsou-li k dispozici, včetně metod analýzy, výběru a předběžného zpracování výběrových souborů, které se používají pro sestavování informací. Případně mohou žadatele též odkázat na použitý standardní postup.

Článek 6

Uplatňování výjimek, pokud jde o žádosti o přístup k informacím o životním prostředí

1. Pokud jde o čl. 4 odst. 2 první odrážku nařízení (ES) č. 1049/2001, má se za to, že převažující veřejný zájem na zpřístupnění existuje v případě, kdy se požadované informace týkají emisí do životního prostředí. Pokud jde o ostatní výjimky stanovené v čl. 4 odst. 2 a 3 nařízení (ES) č. 1049/2001, zohlední se při posuzování, zda existuje převažující veřejný zájem na zpřístupnění či nikoliv zejména skutečnost, že se požadované informace týkají emisí do životního prostředí.

2. Kromě výjimek stanovených v článku 4 nařízení (ES) č. 1049/2001 mohou orgány a subjekty Společenství odepřít přístup k informacím o životním prostředí v případě, kdy by zpřístupnění těchto informací nepříznivě ovlivnilo ochranu životního prostředí, jehož se informace týkají, jako jsou například místa rozmnožování vzácných druhů.

3. Má-li orgán nebo subjekt Společenství v držení informace o životním prostředí, které pocházejí z členského státu, konzultuje s daným členským státem a použije všechny příslušné výjimky podle práva Společenství. Nepoužije-li se žádná výjimka, dotyčný orgán nebo subjekt dané informace poskytne.

Článek 7

Žádost o přístup k informacím o životním prostředí, které orgán nebo subjekt Společenství nemá v držení

Obdrží-li orgán nebo subjekt Společenství žádost o přístup k informacím o životním prostředí, které tento orgán nebo subjekt Společenství nemá v držení, informuje žadatele co nejdříve o orgánu nebo subjektu Společenství nebo o orgánu veřejné správy ve smyslu směrnice 2003/4/ES, o němž se domnívá, že u něj lze o požadované informace zažádat, nebo žádost příslušnému orgánu nebo subjektu Společenství nebo příslušnému orgánu veřejné správy předá a odpovídajícím způsobem informuje žadatele.

Článek 8

Spolupráce

V případě bezprostředního ohrožení lidského zdraví nebo životního prostředí, ať je způsobeno lidskou činností nebo přírodními příčinami, orgány a subjekty Společenství na žádost orgánů veřejné správy ve smyslu směrnice 2003/4/ES s těmito orgány spolupracují a poskytují jim pomoc, aby tyto orgány veřejné správy mohly k veřejnosti, jež by mohla být postižena, okamžitě a neprodleně šířit veškeré informace o životním prostředí, které by jí mohly umožnit přijmout opatření k zabránění nebo zmírnění újmy plynoucí z daného ohrožení, pokud jsou tyto informace v držení orgánů a subjektů Společenství nebo těchto orgánů veřejné správy nebo jsou drženy jejich jménem.

První pododstavec se použije, aniž jsou dotčeny jakékoliv zvláštní povinnosti stanovené právními předpisy Společenství, zejména rozhodnutím č. 2119/98/ES a rozhodnutím č. 1786/2002/ES.

HLAVA III

ÚČAST VEŘEJNOSTI NA PLÁNECH A PROGRAMECH TÝKAJÍCÍCH SE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Článek 9

1. Orgány a subjekty Společenství prostřednictvím vhodných praktických nebo jiných opatření zajišťují včasné a účinné příležitosti pro účast veřejnosti na přípravě, úpravě nebo přezkumu plánů a programů týkajících se životního prostředí, a to když jsou možnosti volby ještě otevřeny. Zejména jestliže Komise připravuje návrh takového plánu nebo programu, který předkládá jiným orgánům nebo subjektům Společenství k rozhodnutí, zajistí v této přípravné fázi účast veřejnosti.

2. Orgány a subjekty Společenství určí veřejnost, která je dotčena nebo by mohla být dotčena plánem nebo programem uvedeným v odstavci 1 či která by mohla mít na takovém plánu nebo programu zájem, s přihlédnutím k cílům tohoto nařízení.

3. Orgány a subjekty Společenství zajistí, aby veřejnost uvedená v odstavci 2 byla formou veřejného oznámení nebo jinými vhodnými prostředky, jako například elektronickými prostředky, jsou-li k dispozici, informována o:

a) návrhu znění, je-li k dispozici;

b) informacích o životním prostředí nebo hodnocení dopadů na životní prostředí, které jsou významné pro připravovaný plán nebo program, jsou-li k dispozici a

c) praktických opatřeních pro účast, včetně:

   i) správního subjektu, od kterého lze získat příslušné informace,

   ii) správního subjektu, kterému je možno předat připomínky, stanoviska nebo dotazy, a

   iii) přiměřených časových rámců umožňujících dostatečný čas pro informování veřejnosti a její přípravu a účinnou účast na rozhodovacím procesu týkajícím se životního prostředí.

4. Pro obdržení připomínek se stanoví lhůta v délce nejméně čtyř týdnů. Pokud se pořádají zasedání nebo slyšení, oznámí se tato skutečnost alespoň čtyři týdny předem. V naléhavých případech, nebo pokud již veřejnost měla možnost vyslovit své připomínky k dotyčnému plánu nebo programu, je možné lhůty zkrátit.

HLAVA IV

VNITŘNÍ PŘEZKUM A PŘÍSTUP K PRÁVNÍ OCHRANĚ

Článek 10

Žádost o vnitřní přezkum správních aktů

1. Každá nevládní organizace splňující kritéria podle článku 11 je oprávněna požádat o vnitřní přezkum orgán nebo subjekt Společenství, který přijal správní akt podle práva životního prostředí nebo který, jedná-li se o případ údajné nečinnosti, takový akt přijmout měl.

Tato žádost musí být podána písemně a ve lhůtě nepřesahující čtyři týdny ode dne, kdy byl správní akt přijat, oznámen nebo zveřejněn, podle toho, co nastane později, nebo, jedná-li se o případ údajné nečinnosti, čtyři týdny po dni, kdy byl daný správní akt požadován. V žádosti se uvedou důvody pro přezkum.

2. Orgán nebo subjekt Společenství uvedený v odstavci 1 každou takovou žádost posoudí, ledaže je daná žádost zjevně neopodstatněná. V písemné odpovědi, kterou odešle co nejdříve, avšak nejpozději do dvanácti týdnů od obdržení žádosti, uvede orgán nebo subjekt Společenství své odůvodnění.

3. Není-li orgán nebo subjekt Společenství i přes náležitou pečlivost schopen jednat v souladu s odstavcem 2, informuje nevládní organizaci, která žádost podala, co nejdříve a nejpozději ve lhůtě uvedené v daném odstavci o důvodech bránících mu v jednání a o době, kdy zamýšlí splnit svou povinnost jednat.

V každém případě jedná orgán nebo subjekt Společenství do osmnácti týdnů od obdržení žádosti.

Článek 11

Kritéria oprávněnosti na úrovni Společenství

1. Nevládní organizace je oprávněna podat žádost o vnitřní přezkum podle článku 10 za předpokladu, že:

a) se jedná o nezávislou neziskovou právnickou osobu podle vnitrostátního práva nebo zvyklostí členského státu;

b) jejím základním proklamovaným cílem je podpora ochrany životního prostředí v rámci práva životního prostředí;

c) existuje po dobu delší než dva roky a aktivně sleduje své cíle podle písmene b);

d) předmět, ve vztahu k němuž je žádost o vnitřní přezkum podávána, spadá do jejích cílů a činností.

2. Komise přijme opatření nezbytná pro zajištění průhledného a důsledného uplatňování kritérií uvedených v odstavci 1.

Článek 12

Řízení před Soudním dvorem

1. Nevládní organizace, která podala žádost o vnitřní přezkum podle článku 10, může podat žalobu k Soudnímu dvoru v souladu s příslušnými ustanoveními Smlouvy.

2. Nesplní-li orgán nebo subjekt Společenství svou povinnost jednat podle čl. 10 odst. 2 nebo 3, může nevládní organizace podat žalobu k Soudnímu dvoru v souladu s příslušnými ustanoveními Smlouvy.

HLAVA V

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 13

Prováděcí opatření

V případě potřeby upraví orgány a subjekty Společenství své jednací řády podle ustanovení tohoto nařízení. Tyto úpravy nabudou účinku dnem … (*).

Článek 14

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost třetím dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se od … (**).

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne ….

Za Evropský parlament
předseda
…

Za Radu
předseda
…

(*) …
(**) …

ODŮVODNĚNÍ RADY

I. ÚVOD

Dne 28. října 2003 Komise přijala návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o použití ustanovení Århuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty ES.

Evropský parlament přijal své stanovisko v prvním čtení na svém zasedání ve dnech 29. března až 1. dubna 2004.

Hospodářský a sociální výbor přijal stanovisko dne 29. dubna 2004 ([1]).

Rada přijala společný postoj dne 18. července 2005.

II. CÍL

Cílem navrhovaného nařízení je použít zásady Århuské úmluvy na orgány a subjekty Společenství tím, že na úrovni Společenství bude zaveden rámec požadavků ohledně přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Přispívá tedy ke sledování cílů politiky Společenství v oblasti životního prostředí stanovených v čl. 174 odst. 1 Smlouvy o ES. Konečně, přijetí tohoto návrhu nařízení by na celosvětové úrovni prokázalo, že Evropské společenství je odhodlané převzít svou odpovědnost v záležitostech životního prostředí.

III. ANALÝZA SPOLEČNÉHO POSTOJE

1. Obecné otázky

Společný postoj zahrnuje celou řadu změn přijatých Evropským parlamentem v prvním čtení, a to v jejich stejném znění, z části nebo v jejich smyslu. Zejména byly upřesněny a posíleny procedurální požadavky, které musí orgány a subjekty Společenství plnit, pokud jde o informování veřejnosti a její účast na rozhodování. V otázce přístupu k právní ochraně byla zjednodušena kritéria oprávněnosti pro podání žádosti o vnitřní přezkum. Oprávněné subjekty (nyní definované jako nevládní organizace splňující příslušná kritéria) již nemusí působit na úrovni Společenství jako takové, avšak veškeré žádosti musí být zaměřeny na problémy na úrovni Společenství, tzn. musí být v souladu s definicí práva životního prostředí podle čl. 2 písm. f).

Jiné změny se ve společném postoji neodrážejí, protože se Rada shodla na tom, že jsou nepotřebné či nežádoucí, nebo protože ustanovení obsažená v původním návrhu Komise byla vyškrtnuta nebo důkladně přepracována.

Společný postoj zahrnuje rovněž jiné změny než ty, které byly obsaženy ve stanovisku Evropského parlamentu v prvním čtení. Kromě toho byla provedena řada redakčních změn, s cílem učinit znění jasnější a zajistit celkovou jednotnost nařízení.

2. Konkrétní otázky

Rada se zejména shodla, že:

— změny 39, 40 a 41 nejsou přijatelné, protože udržitelný rozvoj nespadá do oblasti působnosti úmluvy a není v souladu s článkem 174 Smlouvy o ES, pokud jde o cíle politiky v oblasti životního prostředí,

([1]) Úř. věst. C 117, 30.4.2004, s. 52.

— změna 1 je zahrnuta ve formulaci 7. bodu odůvodnění,

— změna 56 by mohla vést k vytvoření systému překrývajících se výjimek: nařízení (ES) č. 1049/2001 poskytuje dostatečný rámec k zajištění souladu s úmluvou,

— změny 3, 7 a 10 přesahují požadavky Århuské úmluvy, a nejsou tudíž pro zajištění souladu nezbytné,

— změna 5 se nevztahuje k žádnému konkrétnímu ustanovení nařízení; požadavek ohledně efektivnosti postupů naplňují zejména články 10 až 12 společného postoje,

— změny 8 a 44 již nejsou opodstatněné, neboť pojem „oprávněný subjekt“ je z textu vypuštěn,

— změna 9 není přijatelná, protože definice „informací o životním prostředí“, která se objevuje ve společném postoji, byla převzata ze směrnice 2003/4/ES o přístupu k informacím o životním prostředí,

— změna 16 přesahuje ustanovení o šíření informací obsažená ve směrnici 2003/4/ES a představovala by zbytečnou administrativní zátěž,

— změny 17 a 19 opakují ustanovení, která jsou již jasně vyjádřena v nařízení (ES) č. 1049/2001,

— změny 21, 22 a 23 se jeví jako příliš normativní: orgány a subjekty by měly mít možnost samy určit, jakým způsobem chtějí zohlednit výsledky účasti veřejnosti, a to na základě obecných zásad stanovených v nařízení,

— změnu 25 není možné přijmout, protože by mohla značně zpomalit postupy,

— změny 30, 42, 47, 48, 49, 50, 52 a 53 jsou nepřijatelné, neboť Århuská úmluva ponechává na stranách, aby zvolily způsob, jakým zaručí přístup k právní ochraně. Kromě toho, že omezuje pojem „oprávněný subjekt“ na nevládní organizace, které musí splňovat celou řadu podmínek, se společný postoj pečlivě drží ustanovení obsažených v čl. 230 odst. 4 a čl. 232 odst. 3 Smlouvy o ES, jež jsou dostatečná pro zajištění souladu,

— změna 51 není potřebná, neboť způsoby přístupu k veřejnému ochránci práv stanovené v článku 195 Smlouvy o ES jsou pro zajištění souladu s úmluvou dostačující, a neměly by se tudíž měnit,

— některé prvky změn 33, 35 a 58 se přijímají. Vložení odkazu na udržitelný rozvoj je však za současné situace vnímáno jako nepřiměřené s ohledem na definici práva životního prostředí, jak je vysvětleno výše v souvislosti se změnami 39, 40 a 41. Společný postoj navíc zajišťuje, že kritéria oprávněnosti pro podání žádosti (nyní článek 11) vylučují právní nejednoznačnost,

— změna 36 ztratila své opodstatnění, protože příslušný článek byl zrušen (článek 13 v původním návrhu) a vzhledem k tomu, že bývalý článek 12 byl přepracován (nyní článek 11),

— změny 37 a 38 by měly být odmítnuty, neboť ne všechny orgány a subjekty Společenství budou muset automaticky upravit své jednací řády. Pokud by toho bylo zapotřebí, je třeba, aby na to, a následně i na uplatnění nového nařízení, měly dostatek času.

IV. **ZÁVĚR**

Rada se domnívá, že společný postoj představuje vyvážený soubor opatření, která přispějí ke sledování cílů politiky Společenství v oblasti životního prostředí uvedených v čl. 174 odst. 1 Smlouvy o ES, přičemž současně bude zajištěn soulad s požadavky Århuské úmluvy a slučitelnost s příslušnými již existujícími právními předpisy, zejména s nařízením (ES) č. 1049/2001, a to bez vytváření neoprávněných nákladů.

Očekává konstruktivní jednání s Evropským parlamentem za účelem brzkého přijetí nařízení.